

Ahşap Önkoruma

ý GELENEKSEL KORUMA YÖNTEMLERÝ
M.Ö. 2213-2035

IPI-HA - ISHUTEF' in tabutu

Acaba ahşabýn korunmaya ihtiyacı var mı? M.Ö. 800 yılından kalan Kral Midas'ın (bazı kaynaklara göre babasının) mezarı sapsaçlam duruyor. Ancak bugün yapılan cephe kaplaması, sadece 1 yılda çürüyebiliyor. Bunların sebeplerini anlayabilmek için bu bölümde geleneksel koruma yöntemlerini ve günümüzün gereksinimlerini inceleyeceğiz.

Geleneksel olarak, ahşabı biyolojik zararlılardan koruma doğal dayanıklılık ve kuru tutma kavramlarına dayanmaktadır.
Diri odun / öz odun

Doğal dayanıklılık nedir ?

Ahşap yapıların hizmet ömrünü uzatmak için başvurulan geleneksel yöntemlerden biri, çürüme riski yüksek olan ya da taşıyıcılığı kullanılan ahşap malzemenin meşe, kestane gibi doğal dayanıklı türlerden seçilmesidir. Ağacın iç kısmı, yani öz odunu ahşap eden canlılara karşı doğal koruyucu maddeler içerir ve türüne göre az ya da çok bir doğal dayanıklılığa sahiptir. Bazı ağaç türlerinin doğal ömürleri aşağıda verilmiştir.. Akçaağaç, Kayın, Kavak; 5 yıldan az

- . Çam, Köknar, Ladin; 5-10 yıl
- . Kestane, Sedir, Meşe; 15-25 yıl

Bu rakamlar, adı geçen türün sadece öz odununun toprakla doğrudan temas halinde iken, mantar etkisine karşı dayanıklılığın göstergesidir. Tüm ağaç türlerinin diri odunu yani dış kısmı çok çabuk çürür, ayrıca yukarıdaki rakamlar termitler, oyucu deniz diğeri böceklerin etkilerini hariç tutmaktadır.

Doğu Karadeniz evi

Ahşap nasıl kuru tutulur ?

Ahşabı tahrip eden canlıların yapay gelipbilmesi için oksijen, ısı ve suya ihtiyaçları vardır. Bu nedenle ahşap kuru tutulması oranı %20'nin altında) çürüme belli bir ölçüde kontrol altına alınabilir. Gerçekten de dayanıksız bir ağaç türü olan, akça ağaçta Mısır piramitlerinin kuru ve sıcak ortamında günümüze kadar sağlam kalabilmiştir. Eski Türk evlerinde saçakların geniş tutulması nedeni ahşap cepheyi yavaş yavaş etkisinden korumaktır. Hizmet ömrü boyunca ahşap malzemeyi kuru tutmak çok zordur. Dışarı kullanılan ahşap, yağlılar nedeniyle, bina içinde kullanılan ise hatalı su tesisatı, akan dam ve yoğunlaşma nedeniyle ıslanıp, rutubeti, çürüme ortamı için uygun bir düzeye kolayca gelebilir. Ahşabın kuru tutulduğunu varsaysak bile yapay gelipbilmesi için suyu uzun mesafelerden taşıyan kuru çürüklük mantarlarının, termitlerin tahrip edici faaliyetlerini durduramayız. Ahşabı kuru tutmak için başvurulan yöntemlerden biri de yüzeyi su geçirilmeyen bir tabaka ile örtmek yani boyamaktır. Ancak, ahşap çalıtıdığından bu tabakası kısa zamanda çatlar. Bu çatlaklardan giren su ahşap malzemeyi ıslatır ve daha da kötüsü, üzerindeki boya tabakasının dolaylı buharlaşıp çıkarak mantarların gelişmesi için ideal bir ortamın oluşmasına neden olur. Dış cephede kullanılan ahşap macun uygulanması ve su buharı geçirimsizliği yüksek boyaların kullanılması bu nedenle sakıncalıdır. Dış cephede ahşabın macun sürülmemeli ve nefes alan ahşap boyaları kullanılmalıdır.

Yapı Endüstrisindeki Gelişmeler

Tarihte ahşabın bol ve ucuz olduğu dönemlerde binaların taşıyıcı elemanları gerekenden çok daha büyük kesitlerde seçildi. Bu olarak inşaat malzemesi temin etmek amacıyla diri odun kısmı çok az olan olgun ağaçlar kesildi. Böylece diri odun kısmı son yıllarda bileşenlerde çok düşük bir oranda kalarak, bunların yapısal mukavemetine çok az katkıda bulunuyordu. Günümüzde durum çok farklı; ahşap mühendisliğindeki gelişmeler hassas yük hesaplarının yapılmasını sağlamakta, böylece elemanların kesitleri de azalmaktadır. Ayrıca yapıda kullanılan ahşap özellikle ağaçlandırmaya tesislerinde yetiştirilmiş diri odun ağaçlardan elde edilmektedir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi tüm ağaç türlerinin diri odunları dayanıksızdır.

20. Yüzyıl inşaat sektörüne yeni malzemeler yeni teknolojiler getirmiştir. Ancak bu yenilikler doğru kavranıp doğru uygulanmadığı problemlerin çözülmesine katkıda bulunmadığı gibi yeni sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Pimdi bazı konulara değinelim.

Yoğunlaşma problemi

20 yüzyılda yapım biçimi değişmiştir. Evlere su tesisatının girmesi, çamaşır makinesi gibi aletlerin kullanılması konutlarda ıslanma buharı miktarını büyük ölçüde arttırmıştır. Ayrıca tesisatlardaki buzluklar, su borularının çatlaması v.s. gibi nedenler yapıyı

rutubetinin, zaman zaman, % 20nin üzerine ykmасыna neden olabilmektedir.

atý Ýzolasyonu

atý izolasyonunun dođru uygulanmadýđy yani atýda yeterli hava sirkülasyonu sađlanamadýđy durumlarda, kazara ýslanan atý sürede çürüyebilir. Ahþap ýslanýp, kýsa sürede kurursa rmez, ama yapýlan izolasyon ahþabýn kurumасыny engellerse, atý problemiyle karþý karþýya kalýnýr.

Yeni Yüzey Koruyucular

Son yzylda geliþen kimya endüstrisi olađanüstü özelliklere sahip yeni boyalar, vernikler, poliüretanlar, epoksiler... retmiþtir. Bu rnlerin çokluđu ve epitliliđi ise kavram kargaņasına neden oluyor, dođru ürünü seçmemizi zorlaþtıryyor. Parke zemini üzerine bir ürünü seçerken aþýnmaya karþý dayanýklýlýđy, dýþ cephede kullanýlacak bir ürünü seçerken ise elastikliđi, gneþe dayanýklý olmasý gerekir.

zet olarak bütün bu yenilikler geleneksel koruma yöntemlerinin sýnyrlarýny zorlayarak ahþap endüstrisinin yeni koruma teknikleri geliþtirmesine neden olmuþtur.